

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดหลักการทฤษฎี ของการศึกษา รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความจำเป็น
3. ระบบส่งเสริมการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2551
4. ระบบส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2555
5. ระบบส่งเสริมการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปี 2557
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของคำว่า“ความคิดเห็น” ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้หลายประการด้วยกัน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 246) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นข้อพิจารณาความจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดเห็นประกอบถึงแม้จะไม่ได้หลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป

Remmer (1959) อ้างถึงใน วิชัย พรณนราช (2536 : 12) กล่าวว่าความคิดเห็น คือ

1) ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (extremeness) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ความรักจนหลงงมงาย ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2) ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่นความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี (Positive) ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในลักษณะเป็นกลาง (neutrality) เฉยๆ ไม่มีความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี (negative) ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

Shaw และ Wright (1976) อ้างถึงใน วิชัย พรณนราช (2536 : 17-18) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นลักษณะของแต่ละบุคคลการวัดจึงวัดจากแรงจูงใจการรับรู้ แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างของประสบการณ์ และปัจจัยอื่นๆ จึงมีวิธีการวัดความคิดเห็น ดังนี้

- 1) การฉายภาพ (projective technique) เป็นการวัดโดยการสร้างจินตนาการจากภาพ โดยภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมา และสามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลมีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นสำคัญ
- 2) การสัมภาษณ์ (interview) เป็นการซักถามบุคคลช่วยให้ได้ข้อมูลที่ขยายครอบคลุมทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต
- 3) การส่งแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นวิธีวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลืองเวลาและเงินทุนน้อยกว่าวิธีอื่นโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ต้องการศึกษาให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดอยู่ว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกเขียนได้
- 4) การให้เล่าความรู้สึก (self report) เป็นการวัดโดยการให้บุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์ และความสามารถออกมาถึงแม้ไม่สามารถวัดความคิดเห็นได้โดยตรงแต่เนื่องจากความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยภาษาพูด ภาษาเขียน จึงสามารถวัดได้จากการแสดงออกดังกล่าว โดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ เช่น การตอบแบบสอบถาม การฉายภาพ การสัมภาษณ์ และการเล่าความรู้สึก เป็นต้น

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527) อ้างถึงใน สุรัชย์ เจริญประเสริฐ (2538 : 9) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคล โดยการพูดหรือเขียนเกี่ยวกับเจตคติความเชื่อ หรือค่านิยมของบุคคล ซึ่งความคิดเห็นต่างกับเจตคติตรงที่ไม่จำเป็นที่จะต้องแสดงความรู้สึกอารมณ์ และแสดงพฤติกรรมคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลนั้นคิดขึ้นมาและหากมีคนไม่เห็นด้วย บุคคลนั้นก็อาจเปลี่ยนแปลงคำพูดดังกล่าวได้

Maier (1955) อ้างถึงใน สุรัชย์ เจริญประเสริฐ (2538 : 9) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง เป็นการแสดงออกของทัศนคติ นอกจากนั้นจะพบว่า เมื่อบุคคลใดเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งแล้วบุคคลนั้นจะการแสดงผล (Justification) เพื่อปกป้องความคิดเห็นนั้น ซึ่งการแสดงผลดังกล่าว อาจ เป็นผลที่เกิดจากความคิดเห็นเท่านั้น และความคิดเห็นบางอย่างอาจเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งชี้ให้เห็นลักษณะของการแปลความหมายขึ้นอยู่กับอิทธิพลของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น สรุปว่าความคิดเห็นบอกถึงทัศนคติและเราจะทราบทัศนคติได้จากการแสดงความคิดเห็นของบุคคลในเรื่องนั้นๆ

กัลยา มิขะมา (2545 : 11-12) ได้อธิบาย ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลกลุ่มบุคคลหรือสถานการณ์ อาจเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นและได้เปรียบเทียบ คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) ความเชื่อ คือความรู้สึก ความคิดเห็นที่บุคคลยอมรับในข้อเท็จจริงข้อสรุปที่เป็นจริงเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ

2) เจตคติ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ แล้วแสดงออกทางร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองบุคคลสิ่งต่างๆ การแสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบเรียกว่า เจตคติที่ดี ทางบวกหรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยง เมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่า เจตคติที่ไม่ดี ทางลบ

3) ค่านิยม คือความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลที่ใช้เกณฑ์ของสังคม จริยธรรมหรือความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นเกณฑ์จึงตัดสินว่าสิ่งใดดีไม่ ดีในสังคมโดยมีความรู้สึกว่สิ่งทีคนในสังคมส่วนใหญ่ว่าดี ดังนั้นถ้าไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นจะกลายเป็นสิ่งไม่ดี หรือเป็นคนไม่ดีทางสังคม

4) อดิ คือความโน้มเอียงของบุคคลที่แสดงความคิดเห็น หรือปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริง

5) ความคิดเห็น คือ การแสดงออกด้วยการพูด การเขียนเกี่ยวกับเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลความคิดเห็นไม่เหมือนเจตคติ ตรงที่ไม่จำเป็น ที่จะต้องแสดงความรู้สึกอารมณ์ หรือแม้กระทั่งพฤติกรรมที่ตอบสนอง หรือไม่ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นเพียงคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมา และถ้ามีคนไม่เห็นด้วยบุคคลนั้นไม่อาจเปลี่ยนแปลงคำพูด

ถาวร ศิริธ (2543 : 11) กล่าวว่าอายุมีผลต่อเจตคติของบุคคลมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ยากทำให้มีผลต่อเจตคติของเขาเองซึ่งผลที่จะมีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเจตคติ ความคิด อาจแตกต่างกันไป

จากความหมายของความคิดเห็นข้างต้นสรุปได้ว่าความคิดเห็นคือ การแสดงออกถึงความคิดทัศนคติ ค่านิยมความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งการแสดงออกเป็นได้หลายรูปแบบโดยการใช้ภาษาพูดภาษาเขียน และการแสดงออกซึ่งจะขึ้นอยู่กับความรู้ประสบการณ์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ โดยมากแล้ว ความคิดเห็นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

เพ็ญพร เพชรสุขศิริ (2531 : 3) กล่าวถึงการวัดทัศนคติและความคิดเห็นว่ามีอยู่หลายวิธีที่แพร่หลายมี 4 วิธี ดังนี้

1) วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's Method) เป็นวิธีการสร้างมาตราวัดออกเป็น ปริมาตรแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่า เป็นช่วงที่มีช่วงห่างกัน

2) วิธีของกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนว เดียวกันและสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากอันดับต่ำสุดถึง สูงสุดและแสดงถึงการสะสมของข้อความความคิดเห็น

3) วิธีจำแนกแบบ เอสดี สเกล (Semantic Differential Scale : S-D Scale) เป็น วิธีการวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นโดยอาศัยคู่ศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามเช่นดี-เลว ยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

4) วัดแบบลิเคิร์ท (Likert's Method) เป็นวิธีสร้างมาตราวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบ ไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 และให้ลงคะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +2 +1 0 -1 -2 ตามลำดับ

สรุปได้ว่าการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เป็นการวัดความคิดเห็นที่นิยมใช้เพื่อ การวิจัยซึ่งจะต้องชี้แจงจุดประสงค์ให้ละเอียด โดยคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบ ในแต่ละข้อ ทำให้สามารถทราบได้ว่ามีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้นเป็นอย่างไร

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความจำเป็น

ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory) เกิดจากแนวคิดของนักวิชาการกลุ่ม องค์การกรรมระหว่างประเทศ (ILO = International Labour Organization) และนักเศรษฐศาสตร์ เช่น ดัดเลย์ ซีเยร์ (Duley Seer) พอล สตรีทเทิน (Paul Streeten) กุนนาร์ ไมค์ดัล (Gunnar Myrdal) ซึ่งเรียกร้องให้มีการดำเนินการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเงื่อนไขทางสังคมและการจัดเตรียมสถาบัน ต่างๆ ก่อนการพัฒนา ตามทฤษฎีนี้แนวทางการพัฒนามาจากกรอบความคิดในการวางแผนจาก ส่วนกลาง ไปสู่การวางแผนจากระดับล่าง (bottom – up planning) ตามความต้องการความจำเป็น ขั้นพื้นฐานของประเทศ

ดังนั้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานของประชาชน คือ การ กระจายอำนาจ (Decentralization) และความเจริญไปยังพื้นที่เป้าหมายอย่างทั่วถึง ให้ความสำคัญ กับการพัฒนาเกษตรกรรม และพื้นที่ชนบทมาก สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) การพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ของประเทศ การพัฒนาทุกๆ

ด้านไปพร้อมๆ กันแบบบูรณาการ (Integration) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการใช้แรงงาน และทุนภายในประเทศ (Labour & Capital) การมีส่วนร่วม (Participation) ของประชาชนในชุมชน <http://e-book.ram.edu/e-book/e/EF324/EF324-3.pdf>

3. ระบบส่งเสริมการเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตรปี 2551

ระบบส่งเสริมการเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตรปี 2551 มีกระบวนการและแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ระบบส่งเสริมการเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2551

กรมส่งเสริมการเกษตร (2551 : 9-10) ได้ระบุว่าระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่คือการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรอำเภอประกอบด้วยการทำงาน 2 ระดับ คือ

3.1.1 ระดับอำเภอ

กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ เป็นภาระของเกษตรอำเภอ ซึ่งเป็นผู้มีความสำคัญในการนำ ประสาน และเชื่อมโยงเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเกษตรอำเภอทุกคน

3.1.2 ระดับตำบล

1) เสริมหนุนให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสามารถบริหารจัดการในเรื่อง

- (1) การจัดทำข้อมูลการเกษตร
- (2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
- (3) การจัดการเรียนรู้/การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- (4) การให้บริการทางการเกษตร

2) ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนแก่องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย

3.2 การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 86) ได้ระบุว่า ระบบส่งเสริมการเกษตร เป็นกลไกการทำงานที่สำคัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีวิชาการ และข้อมูลข่าวสารไปสู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ภายใต้หลักปรัชญาของงานส่งเสริมการเกษตร ที่สอนให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยมีเป้าหมายตามวิสัยทัศน์

ของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มุ่งมั่นในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกร อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 ระบบย่อยคือระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ และระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ เกษตรสามารถปฏิบัติได้ตามสภาพที่เป็นจริง และเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

3.2.1 แนวคิดการดำเนินงาน

- 1) เน้นการทำงานเป็นทีมโดยมีเป้าหมายร่วมในการปฏิบัติงานทุกระดับ
- 2) ปฏิบัติงานบนฐานความรู้ (Knowledge Based) และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงาน
- 3) ใช้ ศบคต. เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานโดยให้ชุมชนกลุ่มและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
- 4) มุ่งเน้นให้เกษตรกรในชุมชนรู้จักคิด วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนาการแก้ปัญหาชุมชนด้วยตนเอง

3.2.2 แนวทางการดำเนินงานระดับพื้นที่

- 1) วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนพัฒนาในระดับตำบลและอำเภอ
- 2) จัดทำแผนการปฏิบัติงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร และการให้บริการทางการเกษตร
- 3) การติดตามประเมินผลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- 4) การพัฒนาบุคลากร โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร

4. ระบบส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2555

สำนักงานการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (2555 : 5-14) ได้ระบุว่า ระบบการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย 3.1 ระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ และ 3.2 ระบบสนับสนุน ดังนี้

4.1 ระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่

4.1.1 การปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ

- 1) วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอของสำนักงานเกษตรอำเภอ
- 2) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระดับอำเภอ

- 3) การจัดทำแผนการปฏิบัติงานของสำนักงาน
- 4) การมอบหมายงาน
- 5) การดำเนินงานตามแผน
- 6) การประเมินผลและเผยแพร่

4.1.2 แนวทางการดำเนินการ

- 1) สนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- 2) จัดทำแนวทางพัฒนาการเกษตรระดับตำบล, อำเภอ
- 3) จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการ ประจำเดือนตำบล, อำเภอ
- 4) จัดนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลรวมเป็นตำบล 2 – 3 คน
- 5) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มและองค์กรเกษตรกร 2 กลุ่ม/คนและ สบกด. คนละ 1 ศูนย์
- 6) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ร่วมกับกรรมการศูนย์ บริการฯ และกลุ่มเป้าหมายจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี
- 7) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์ บริการ ฯและกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินงานตามแผน
- 8) จัดทำแผนการปฏิบัติงานโครงการประจำปี สนับสนุนกลุ่มเป้าหมายและเครือข่าย
- 9) ประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน และประชุม นวส. กลุ่มตำบล เป็นประจำทุกวันจันทร์
- 10) จัดทำฐานข้อมูลของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ
- 11) จัดทำแผน/ผลการปฏิบัติงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- 12) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเด่นของอำเภอ
- 13) ติดตามนิเทศ 2 เดือน/ครั้ง
- 14) โครงการพระราชดำริ และโครงการอื่นๆ
- 15) จัดตั้งเครือข่ายบริการฯ ในระดับอำเภอ
- 16) มีการประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการ

4.1.3 การปฏิบัติงานในพื้นที่ระดับตำบล

1) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

เป็นกลไกหลักในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล การบริหารงานกิจกรรมของศูนย์ฯ ให้เป็นบทบาทของคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล และอสม. ซึ่งมีเลขานุการเป็นผู้ประสาน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ต้องดำเนินการ ดังนี้

- (1) ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์บริการฯ สัปดาห์ละ 2 วัน (อังคาร และพฤหัสบดี)
- (2) ประชุมกรรมการศูนย์บริการฯ เดือนละ 1 ครั้ง โดยจัดประชุมในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือน
- (3) มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานของกลุ่มเน้นหนักอย่างน้อย 1 กลุ่มต่อตำบล
- (4) จัดเวทีประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร หรือทบทวนแผน
- (5) ปรับปรุงพัฒนาจุดสาธิตอย่างน้อย 2 จุด (ศาลา บอร์ดนิทรรศการอื่นๆ)
- (6) พัฒนาวิทยากร ให้ความรู้แก่คณะกรรมการบริหารศูนย์ และสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่ชุมชน
- (7) ถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง (โรงเรียนเกษตรกร/KM)
- (8) ให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในชุมชน อย่างน้อยเดือนละครั้ง หรือตามภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) การแจ้งการประมง เป็นต้น
- (9) สร้างเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ตำบล (กลุ่มและองค์กรในพื้นที่)
- (10) สนับสนุนและเสนอแผนงานโครงการตามแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อขอรับการสนับสนุนจาก อปท. และหน่วยงานที่สามารถเป็นแหล่งสนับสนุนในการดำเนินการได้
- (11) ระบบการรายงานข้อมูล หรือผลการดำเนินงาน
- (12) จัดสรร โครงการที่ได้รับการสนับสนุน แก่กลุ่มเป้าหมายเป็นอันดับแรก
- (13) จัดกิจกรรมเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมการเกษตร (กิจกรรมเด่น)

(14) การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ให้เกษตรกรหมู่บ้านเป็นแกนกลางในการปฏิบัติงาน

(15) ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องแก่กลุ่มเน้นหนักของตำบล เช่น กิจกรรมการออมทรัพย์ การรวมซื้อ รวมขาย เป็นต้น

(16) ประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการแก้ไขปัญหา และงบประมาณ

หมายเหตุ สำหรับข้อที่ 2), 3), 4), 7) และ 8) ต้องมีการบันทึกรายงานการจัดกิจกรรม พร้อมแนบหลักฐานประกอบการจัดกิจกรรม เช่น ใบลงทะเบียน รายงานสรุปภาพถ่าย พร้อมส่งสำเนาให้อำเภอ

2) งานส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

(1) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็ง ให้แก่กลุ่มและองค์กรเกษตรกรที่มีอยู่เดิม (ปี 2554) 1 กลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรม 9 ประเด็น โดยดำเนินการดังนี้

ก. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับกลุ่มวางแผนการปฏิบัติงานประจำเดือน

ข. กำหนดให้กิจกรรมกลุ่มดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากง่ายไปหายากได้แก่ (1) การเพิ่มพูนความรู้การเกษตร (2) การออมทรัพย์ (3) การลงหุ้นทำกิจกรรม (4) การรวมซื้อ (5) การรวมขาย (6) การร่วมกันผลิต (พืช สัตว์ ประมง) (7) การแปรรูปถนอมอาหาร หัตถกรรม และศิลปประดิษฐ์ (8) ร้านค้าเกษตรกร (9) การสร้างเครือข่าย

ค. ประชุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานรายปี

ง. เจ้าหน้าที่จัดทำแผนการปฏิบัติงานรายเดือนให้สอดคล้องแผนรายปี

จ. สนับสนุนแผนงาน/โครงการ

(2) คัดเลือกหรือจัดตั้งกลุ่มใหม่ เพื่อให้ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รู้จักวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ชุมชน เกษตรกร และสภาพปัญหา จึงกำหนดให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์บริการฯ และเกษตรกรหมู่บ้าน จำนวน 1 กลุ่ม โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

ก. ศึกษาศักยภาพพื้นที่/ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น/ความต้องการของชุมชน

ข. การจัดตั้งกลุ่ม/กระบวนการกลุ่ม

ค. ร่วมกับกรรมการกลุ่ม กำหนดกิจกรรม/สอดคล้องกับความต้องการ

ง. การถ่ายทอดความรู้ และดำเนินการ ตามขั้นตอนกิจกรรม

จ. สนับสนุนโครงการ/งบประมาณ

ฉ. ใช้อาสาสมัครเกษตรเป็นแกนหลักในการประสานงาน

3) งานส่งเสริมและพัฒนากิจการ

- (1) จัดทำแผนส่งเสริมการเกษตรรายปี
- (2) จัดทำแผนปฏิบัติการรายปี
- (3) จัดตั้งคณะทำงานวิชาการรายปี
- (4) ถ่ายทอดความรู้กลุ่มเป้าหมาย
- (5) สนับสนุนงบประมาณโครงการตามแผนกลุ่ม

4.1.4 การจัดเก็บข้อมูล

- 1) ประชุมคณะกรรมการกลุ่มกิจกรรมต่างๆ กรรมการศูนย์บริการฯ, อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.), ผู้นำท้องถิ่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแกนนำ เพื่อวางแผนในการจัดเก็บข้อมูล
- 2) รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ ปรับปรุง/พัฒนาระบบข้อมูลด้านการเกษตรให้เป็นปัจจุบันรายหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ตามลำดับ
- 3) รายงานข้อมูลให้จังหวัด ประกอบด้วยข้อมูลด้านการเกษตร ข้อมูลงานสถาบันต่างๆ)

4.1.5 งานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

- 1) จัดทำข่าวเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นสัปดาห์ๆ ละ 1 ข่าว ตามกิจกรรมเด่นของ ศบกต. และกลุ่มเน้นหนัก นำขึ้นเว็บไซต์กรมฯ ในระดับอำเภอ, จังหวัด
- 2) จัดทำแผนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นรายปี และแผนการประชาสัมพันธ์เป็นรายเดือน กำหนดประเด็นตามงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตรและยุทธศาสตร์จังหวัด
- 3) ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อมวลชนวิทยุ โทรทัศน์ จดหมายข่าว เว็บไซต์ การจัดนิทรรศการ
- 4) การประกวดต่างๆ สำนักงานเกษตรอำเภอควรมีส่วนร่วม และในแต่ละปีควรมีการกำหนดแผนในการส่งกลุ่มเข้าประกวดเพื่อจะได้ดำเนินการเตรียมกลุ่มสำหรับการประกวด ได้ล่วงหน้า
- 5) รายงานผลให้จังหวัดสำนักส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเขต กรมส่งเสริมการเกษตร

4.1.6 บทบาทหน้าที่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ

- 1) เป็นผู้อำนวยความสะดวก
- 2) เป็นที่ปรึกษา แนะนำ และกระตุ้น
- 3) เป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ตามภารกิจที่กรมฯ กำหนด
- 4) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ
- 5) ติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม
- 6) งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

4.2 ระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

4.2.1 ระบบข้อมูลสารสนเทศ

1) การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ โดยมีนักวิชาการเกษตรผู้รับผิดชอบระดับตำบลร่วมดำเนินการกับอาสาสมัครเกษตร ชบกด. และผู้นำท้องถิ่น โดยมีการรวบรวมข้อมูลในระดับหมู่บ้าน และตำบลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อหาความถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

2) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลการเกษตรถึงระดับหมู่บ้าน โดยข้อมูลทุกระดับต้องสัมพันธ์กันทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน

3) การรายงานข้อมูลต่างๆ ใช้ฐานข้อมูลระดับหมู่บ้านเป็นกรอบในการรายงาน

4) การเผยแพร่ข้อมูลใช้เว็บไซต์สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5) การจัดทำรายงานและข้อมูลต่างๆ ตรงตามกำหนดเวลา

6) ข้อมูลต้องมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันทุกปี

4.2.2 การวางแผน

1) กำหนดภารกิจ/เป้าหมายในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งแก่กลุ่มและองค์กรเกษตรกร

(1) คัดเลือกศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็ง 2 กลุ่ม กลุ่มเดิมและจัดตั้งกลุ่มใหม่

(2) จัดทำแผนการปฏิบัติงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งแก่กลุ่ม และองค์กรเกษตรกรประจำปี

(3) ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์/กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม วางแผนการปฏิบัติงานประจำปี (แผนของศูนย์และกลุ่มเป้าหมาย) โดยระบุเป้าหมายกิจกรรมตามความต้องการ

ของกลุ่มได้แก่กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ การอบรมทรัพยากร การลงพื้นที่การรวมซื้อ การรวมขาย การรวมผลิต แปรรูปร้านค้าและเครือข่ายทั้งนี้ให้ระบุกิจกรรมเด่นเดือนละ1กิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์

2) การวางแผนการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

(1) ร่วมกับกรรมการศูนย์/กลุ่มวางแผนการปฏิบัติงานประจำปี (แผนของศูนย์และกลุ่มเป้าหมาย)

(2) จัดแผนการปฏิบัติงานประจำเดือน โดยระบุกิจกรรมเด่น

(3) การวางแผนการติดตามนิเทศงานและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

(4) การจัดทำแผนการปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี

4.2.3 การประชุม/สัมมนา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ระดับจังหวัด

1) ประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน (PM)

วัตถุประสงค์ เพื่อรับทราบความรู้ แนวทางการดำเนินการ รายงานผลแผน การดำเนินงานแนวทางการติดตามนิเทศงาน แก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

เงื่อนไข

1. ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง (ก่อนการประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน)

2. เกษตรจังหวัด ทำหน้าที่ประธาน เจ้าหน้าที่กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ ทำหน้าที่เลขานุการ

3. ผู้เข้าประชุมเจ้าหน้าที่/ลูกจ้าง ของสำนักงานเกษตรระดับจังหวัดทุกคน

2) ประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน (MM)

วัตถุประสงค์ เพื่อรับทราบความรู้ แนวทางการดำเนินการรายงานผลแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

เงื่อนไข

1. ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง (สัปดาห์สุดท้ายของเดือนหลังการประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด

2. เกษตรจังหวัด ทำหน้าที่ประธาน เจ้าหน้าที่กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ ทำหน้าที่เลขานุการ

3. ผู้เข้าประชุม คือ เกษตรจังหวัด หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย เกษตรอำเภอนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

4. บันทึกข้อมูลรายงานการประชุมเข้าสู่ระบบออนไลน์ของกรมฯ

3) สัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัด (PW)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี ผู้รับผิดชอบงาน บทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน เพื่อการประสานงาน

เงื่อนไข

1. กำหนดจัด 2 ครั้ง ช่วงเดือนธันวาคม/กุมภาพันธ์
2. เจ้าหน้าที่ทุกคนเข้าร่วม
3. บันทึกข้อมูลรายงานการสัมมนาเข้าสู่ระบบออนไลน์ของกรมฯ
- 4) ประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ (DW)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์รายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

เงื่อนไข

1. กำหนดจัด 2 เดือนครั้ง
2. รูปแบบการประชุมกำหนดให้อำเภอ เป็นประธาน
3. ผู้เข้าประชุมคือเกษตรอำเภอ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกคน
4. ผู้เข้าประชุม คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตร

จังหวัด

5. บันทึกข้อมูลรายงานการประชุมเข้าสู่ระบบออนไลน์ของกรมฯ
- 5) ประชุมกลุ่ม/ฝ่าย สำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน (GM)

วัตถุประสงค์ เพื่อเจ้าหน้าที่ในแต่ละกลุ่ม/ฝ่าย ได้สรุปผลการปฏิบัติงานในรอบเดือนที่ผ่านมา และวางแผนการปฏิบัติงานในเดือนต่อไป และได้เตรียมการเรื่องและประเด็นที่จะนำเข้าประชุมวันประชุมประจำเดือน สำนักงานเกษตรจังหวัด และประชุมเกษตรอำเภอ

เงื่อนไข

1. ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ก่อนวันประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัด (PM)
2. หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย ทำหน้าที่ประธาน และมอบเจ้าหน้าที่แต่ละกลุ่ม/ฝ่าย เป็นเลขานุการ
3. ผู้เข้าประชุม เจ้าหน้าที่ พนักงานราชการ และลูกจ้างของแต่ละกลุ่ม/ฝ่าย เข้าร่วมประชุม

4. จัดทำแผนผลปฏิบัติงานประจำเดือน เสนอเกษตรจังหวัดทราบและ
อนุมัติ

5. รวบรวมแผนปฏิบัติงานประจำเดือนสำคัญๆ แล้วแจ้งกลุ่มยุทธศาสตร์
ฯ ทราบ

6. กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ รวบรวมนำเข้าประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัด
และประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน

ระดับอำเภอ

6) ประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน (DM)

วัตถุประสงค์ เพื่อรับทราบความรู้ แนวทางการดำเนินการ รายงานผล –
แผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

เงื่อนไข

1. ประชุมทุกเดือน กำหนดวันจันทร์หรือสัปดาห์แรกของเดือน
2. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอทุกคนเข้าร่วม
3. เจ้าหน้าที่ธุรการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่เลขานุการบันทึก
รายงานการประชุม

4. ส่งสำเนารายงานประชุมให้จังหวัด ภายใน 7 วันทำการ

5. บันทึกรายงานการประชุมเข้าระบบออนไลน์ของกรมฯ

7) ประชุมเจ้าหน้าที่กลุ่มตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอประจำสัปดาห์ (WM)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ รายงานผล – แผน การดำเนินงาน
แก้ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานและทบทวนแผนการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน

เงื่อนไข

1. ประชุมทุกวันจันทร์ (ยกเว้นสัปดาห์ที่มีการประชุมสำนักงานเกษตร
อำเภอประจำเดือน)

2. เจ้าหน้าที่ทุกคนเข้าร่วมตามกลุ่มตำบล

3. หัวหน้ากลุ่มตำบลเป็นประธานการประชุม

4. รวบรวมผลการประชุมแจ้งให้เกษตรอำเภอทราบ เพื่อบูรณาการ
แผนปฏิบัติงานประจำเดือน

8) ประชุมศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

วัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรซึ่งมีบทบาทเป็นเลขานุการศูนย์ฯ ได้เข้าประชุม กำหนดแผน – ผล และรับทราบความก้าวหน้าและร่วมวางแผนการทำงานของพื้นที่

เงื่อนไข

1. ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง
2. กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ คณะกรรมการศูนย์ฯ และ อคม.
3. เป้าหมายรอง คือ ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ผู้นำในพื้นที่ส่วนราชการที่

เกี่ยวข้อง

5. ระบบส่งเสริมการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปี 2557

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557 : 2-16) ระบุว่าบุคลากร คือ หัวใจของกรมส่งเสริมการเกษตร เราทำงานกับคน (เกษตรกร) ด้วยคน (เจ้าหน้าที่) ดังนั้นจึงมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เจ้าหน้าที่ให้มีบทบาทและตัวตนที่ชัดเจนในการเป็นนักส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ คือเป็น Smart Extension Officer สามารถเป็นผู้จัดการ การเกษตรในพื้นที่ มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้สามารถรองรับภารกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้รูปแบบ MRCF system เพื่อให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงาน ส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2557 โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีที่สุด (Change to the Best) ในปี 2557 นี้ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรโดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เห็นบทบาท ตัวตนของนักส่งเสริมการเกษตรอย่างชัดเจนในฐานะของผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2557 ได้แก่ การบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ การบริหารจัดการข้อมูล และการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งจะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงใน 2 ส่วน คือ

1. เจ้าหน้าที่ ต้องเปลี่ยนแปลงสู่ Smart Extension Officer และเป็นผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่
2. ระบบการส่งเสริมการเกษตร จากระบบ T & V system เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบ MRCF system

สำหรับแนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

1. การบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา, มองภาพของ พื้นที่-คน-สินค้า เข้าด้วยกัน, เป้าหมายหลักคือการพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเกษตรกรองค์กรเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน, นักส่งเสริมการเกษตร เป็นแกนหลักในการประสาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง, ในปี 2557 จะขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ของ Smart Extension Officer ต้นแบบในทุกอำเภออย่างน้อยอำเภอละ 1 จุด และปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร โดยใช้รูปแบบ MRCF system

M : Mapping คือการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่

R : Remote Sensing คือการประสานและให้บริการเกษตรกรด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากระยะไกล

C : Community Participation คือ การใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม

F : Specific Field Service คือ การเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

2. การบริหารจัดการข้อมูล ทำงานบนพื้นฐานของข้อมูล จุดสำคัญคือต้องเข้าใจในงานที่ทำ สามารถจัดทำและใช้ข้อมูลได้ ใช้ข้อมูลแผนที่ในการทำงาน ใช้ข้อมูลในการเข้าพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ให้บริการแบบเฉพาะเจาะจง จัดระบบให้นักส่งเสริมและเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยสะดวก และปรับปรุงระบบข้อมูลทะเบียน ทั้ง ทบก. (ทะเบียนเกษตรกร) และ ทพศ. (ทะเบียนพืชเศรษฐกิจ) ให้มีประสิทธิภาพ

3. การบริหารจัดการองค์กร ให้ความสำคัญด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านวิธีการทำงาน และด้านการสื่อสาร

จากนโยบายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ใน 3 ประเด็นหลักต้องการให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลง คือ นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีบทบาทและอัตลักษณ์ที่ชัดเจน เป็นที่รู้จักและยอมรับของเกษตรกรและคนทั่วไป มีระบบและกลไกการทำงานในพื้นที่ที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย มีการทำงานร่วมกันและทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ โดยทำงานในรูปแบบ MRCF system ส่วนเรื่องข้อมูล มุ่งเน้นให้นักส่งเสริมการเกษตรทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ต้องการ สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ และเป็นที่เชื่อถือ สำหรับการบริหารจัดการองค์กรต้องปรับในเรื่องโครงสร้างขององค์กร บุคลากร วิธีการทำงานและการสื่อสารเพื่อให้

สามารถสนับสนุน การทำงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่และภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบล ใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการตรวจเอกสารมีการศึกษาเกี่ยวกับด้านความคิดเห็นการและปฏิบัติงาน ของเกษตรตำบลต่อระบบส่งเสริมการเกษตรรวมถึงปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ตามระบบส่งเสริมการเกษตร ดังต่อไปนี้

6.1 ด้านความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลต่อระบบส่งเสริมการเกษตร

สุทธิพันธ์ พรหมสุภาและคณะ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมต่อระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ปี 2551 จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรมีความเห็นด้วยกับระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่อยู่ในระดับมาก และมีความ เป็นไปได้ในการดำเนินการในระดับปานกลาง

วชิรา ไผ่เจริญมงคล และคณะ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2551-2552 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยมากกับระบบ ส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ ส่วนในทางปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะต่อการ พัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร ดังนี้ ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างความเข้าใจระบบการดำเนิน งานตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับตำบล

วชิรา ไผ่เจริญมงคล และคณะ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นและการปฏิบัติ งานตามระบบส่งเสริมการเกษตร (ระบบสนับสนุนการปฏิบัติงาน) ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในระดับจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2553-2554 ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรเห็นด้วยปานกลางในการนำไปปฏิบัติ และคิดว่าการจัดเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับ ประเทศ จะช่วยให้ระบบส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุทธิพันธ์ พรหมสุภาและคณะ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษากระบวนการส่งเสริมการเกษตร ปี 2551 ผลการวิจัยพบว่าอำเภอมีการทำงานเป็นทีมมากขึ้น การปฏิบัติงานระดับตำบล สบกต. พบว่าเจ้าหน้าที่ได้นำข้อมูลที่มีอยู่มาทบทวน เพื่อให้เป็นปัจจุบันมีความน่าเชื่อถือโดยผ่านเวที ประชาคมสามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนาการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่มีการบริการที่ ทัวถึงและทำงานรวดเร็ว

สุทธิพันธ์ พรหมสุภา และคณะ (2551 : 18-32) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ ปี 2551 พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยกับระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ในระดับมาก และเห็นด้วยกับการทำงานระดับอำเภอตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ในระดับมากเห็นด้วยกับการจัดทำข้อมูลการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ในระดับมาก เห็นด้วยกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลระดับมาก เห็นด้วยกับการเรียนรู้ / การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรระดับปานกลาง เห็นด้วยกับการให้บริการทางการเกษตรระดับปานกลาง เห็นด้วยกับระบบส่งเสริมกลุ่ม / เครือข่ายระดับปานกลาง

อรรวรรณ คงอภิรักษ์ และบุญรัตน์ สุขมาก (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการการสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ปี 2553 ของกรมส่งเสริมการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรอำเภอต้องการการสนับสนุนตามระบบการปฏิบัติงาน ในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง (2) การพัฒนาบุคลากร (3) การติดตามนิเทศงาน (4) การประเมินผลงาน (5) การประชาสัมพันธ์ (6) การสนับสนุนแผนชุมชน (7) การบริหารจัดการงบประมาณและอัตรากำลัง

ปรีชา สุทธิธรรม (2547 : 23-29) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตที่ 2 (ภาคตะวันตก) ตามระบบส่งเสริมการเกษตร พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 45.5 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุรับราชการมากกว่า 20 ปี รับผิดชอบศูนย์บริการฯ 1 ศูนย์ รับผิดชอบเกษตรกรไม่เกิน 800 ครัวเรือน ส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเป็นชายอายุเฉลี่ย 50.7 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุราชการเฉลี่ย 25.9 ปี

ปรีชา สุทธิธรรม (2547 : 40-45) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตที่ 2 (ภาคตะวันตก) ตามระบบส่งเสริมการเกษตรพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเข้าใจระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลางและในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง และในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลางเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับอำเภอเข้าใจระบบส่งเสริมการเกษตรระดับมากในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับมากและในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรไปปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

สุรัชย์ เจริญประเสริฐ (2533 : 25-30) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความคิดเห็นของเกษตรตำบลเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในภาคเหนือพบว่า ในการปฏิบัติงานตามโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

เกษตรตำบลได้ทำทางเลือกทางการเกษตรระดับตำบล ช่วยทำแผนการผลิตของเกษตรกรสนับสนุนด้านสินเชื่อและความรู้ รายงานผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งทำแผนปฏิบัติงานและแผนการเยี่ยมเกษตรกร สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานพบว่าเกษตรตำบลมีความคิดเห็นที่เหมาะสมมากในเรื่องต้องจัดทำทางเลือกทางการเกษตรระดับตำบลด้วยตนเอง มีความคิดเห็นปานกลางในเรื่องที่ต้องชี้แจงทางเลือกทางการเกษตรระดับตำบลแก่เกษตรกรรายครัวเรือน

อัญชัญ นุ่นละออง (2551 : 103-116) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรปี 2551 ในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใน 2 ประเด็นคือในด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการปฏิบัติงานทุกประเด็นเช่นกัน และในการปฏิบัติงานนั้นตามรายชื่อนั้นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานจริงเกือบทุกข้อ โดยเฉพาะในหัวข้อ การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน ประชุมกลุ่มตำบลมีผู้ปฏิบัติจริงครบทุกคน

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของเกษตรตำบลต่อระบบส่งเสริมการเกษตรข้างต้น สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความเห็นด้วยกับระบบส่งเสริมการเกษตรและการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ในการปฏิบัติงานตามโครงการเกษตรเกษตรตำบลมีการทำแผนและผลการปฏิบัติงาน ส่วนเกษตรอำเภอก็มีความต้องการระบบสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัด และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ก็เป็นเพศชาย จบปริญญาตรี มีความเข้าใจระบบส่งเสริมการเกษตรปานกลาง

6.2 ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะ

สุรัชย์ เจริญประเสริฐ (2546 : 54) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความคิดเห็นของเกษตรตำบลเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานตามโครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรในภาคเหนือ พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานที่เกษตรตำบลเห็นว่าสำคัญที่สุดคือ การสนับสนุนด้านโสตทัศนูปกรณ์ สื่อเทปวีดิทัศน์

ปรีชา สุทธิธรรม (2547 : 23-29) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตที่ 2 (ภาคตะวันตก) ตามระบบส่งเสริมการเกษตรพบว่าในระดับตำบล ปัญหาหลักได้แก่การรับความร่วมมือจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยในระดับอำเภอปัญหาหลักได้แก่ ต้องรับผิดชอบศูนย์บริการฯในอำเภอมากเกินไป

ศุภริษา บัวทอง (2548 : 57) ศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในศูนย์บริการฯมากที่สุดรองลงมาคือการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร การถ่ายทอด

เทคโนโลยีการเกษตร การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านการพยากรณ์และเตือนภัยตามลำดับ

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านปัญหาและข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่า ปัญหาของเกษตรตำบล คือ ขาดการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน สื่อเทปวีดิทัศน์ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

